

ЕЛЕКТРОННО ИЗДАНИЕ

БЮЛЕТИН

СЪДЕБНА ПРАКТИКА ПО ПРАВТА НА ЧОВЕКА

Брой 23, октомври 2012 г.

Съдържание

В настоящия двадесет и трети бюлетин „Съдебна практика по правата на човека“ ще намерите кратко резюме на решения, постановени през септември 2012 г. от Европейския съд по правата на човека („ЕСПЧ“) по всички дела срещу България и по дела срещу други държави, както и подбрани дела на Съда на Европейския съюз по дела, касаещи права на човека. Бюлетинът излиза в електронен вариант и се разпространява безплатно.

Подбрани и представени са решения в следните области:

- право на справедлив съдебен процес, разумен срок и презумпция за невиност;
- право на зачитане на личния и семейния живот;
- свобода на изразяване, на съвестта и религията, на събранията и на сдружаване;
- право на собственост;
- други права.

Амбицията на фондация „Български адвокати за правата на човека“ е този бюлетин да достига до максимално широк кръг представители на юридическата професия и да ги подпомага в работата им по прилагане на европейските правозащитни стандарти в България.

1. ПРАВО НА СПРАВЕДЛИВ СЪДЕБЕН ПРОЦЕС

• ДЕЛА НА ЕСПЧ СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ

Съдът заличава жалби от списъка на делата при хипотезите на чл. 37 § 1 от Конвенцията.

Решение на Съда по делата [Mlodziejewski v. Bulgaria \(no. 34856/06\)](#); [Banchevi v. Bulgaria \(no. 35386/07\)](#); [Kirovi v. Bulgaria и други жалби \(no. 27466/05 и др.\)](#); [Dimitrova v. Bulgaria и други жалби \(no. 24447/06\)](#); [Tsoneva v. Bulgaria \(no. 34587/07\)](#); [Metodiev v. Bulgaria \(no. 6542/07\)](#)

По делото *Mlodziejewski v. Bulgaria* Съдът заличава жалба с оплаквания за нарушение на правото на собственост по чл. 1 от Първия протокол на Конвенцията по повод пропорционалност на вносните мита и такси, които държавата е наложила на жалбоподателя, след като автомобилът му бил откраднат в България и не е бил изнесен от територията на страната. В заличената жалба са повдигнати и оплаквания за несправедлив данъчен процес в нарушение на чл. 6, § 1, както и на чл. 14 на Конвенцията, тъй като впоследствие е бил въведен по-благоприятен данъчен режим. Жалбоподателят е посочил и нарушение на правото на свободно придвижване по чл. 2 на Протокол 4. ЕСПЧ заличава жалбата по силата на чл. 37 § 1 in fine, като приема, че жалбоподателят се е дезинтересирал от нея, тъй като не е отговорил на становището на Правителството след комуникиране на жалбата.

По делото *Banchevi v. Bulgaria* Съдът заличава жалба с оплаквания по чл. 6, § 1 относно продължителност на гражданско производство и по чл. 1 на Протокол 1 на Конвенцията. Съдът приема, че е налице

дезинтересиране на жалбоподателите, които не са отговорили на отправеното към страните предложение за постигане на приятелско споразумение и са прекратили кореспонденцията си със Съда.

По делата *Kirovi v. Bulgaria и други жалби* и *Dimitrova v. Bulgaria и други жалби* Съдът заличава жалби с оплаквания относно продължителността на гражданския процес, както и за липса на ефективни вътрешноправни средства и посегателства върху правото на собственост в тази връзка. По част от жалбите са постигнати приятелски споразумения, а други са заличени в резултат на едностранни декларации от страна на Правителството. Към делата са приложени таблици с детайли относно жалбите и сумите на обезщетенията.

По делата *Tsoneva v. Bulgaria* и *Metodiev v. Bulgaria* Съдът заличава жалбите, поради постигнати приятелски споразумения. Делото *Tsoneva* касае оплаквания за нарушения на чл. 8 на Конвенцията и на чл. 2 на Протокол 4 към Конвенцията във връзка с наложена забрана за пътуване, поради неизплатени задължения по банков кредит, за което Правителството се съгласява да изплати обезщетение в размер на 3500 евро. Във връзка с оплакванията на жалбоподателя в *Metodiev* за нарушение на правата по чл. 5 § 5, 6 § 1, чл. 13, както и чл. 1 от Първия протокол на Конвенцията, Правителството е предложило обезщетение от 1000 евро.

• ДЕЛА НА ЕСПЧ СРЕЩУ ДРУГИ ДЪРЖАВИ

Признанието в извършване на престъпление, което е било направено от задържаното лице в „неофициален разговор“ с полицията и в отсъствие на адвокат, макар да е било

повторено след това и при официален разпит, следва да се изключи от съда от доказателствения материал при произнасяне по обвиненията срещу подсъдимия.

Решение на Съда по делото [Titarenko v. Ukraine \(no. 31720/02\)](#)

Фактите: Жалбоподателят, който е бил екстрадиран в Украйна, е бил осъден през 2004 г. за извършени тежки престъпления на 15 години лишаване от свобода. На основание чл. 6 от Конвенцията жалбоподателят се оплаква за това, че не му е бил назначен служебен адвокат веднага след задържането му и че в продължение на 15 дни контактите му с адвоката му са били ограничени. Освен това по време на съдебните заседания е бил държан зад метална решетка и това е ограничавало правата му на защита.

Решението: По оплакванията по чл. 6, §§ 1 и 3 (с) (справедлив процес и право на адвокат) Съдът намира, че в настоящия случай въпросът за участието на адвокат трябва да бъде преценен от самото начало на задържането на жалбоподателя в Украйна. Съдът отбелязва, че макар на жалбоподателя да е бил назначен служебен защитник още при довеждането му в Украйна, жалбоподателят на два пъти е бил разпитан неофициално от полицаи без адвокат преди провеждането на официалните разпити. По време на тези неофициални срещи, който според полицията касаели различни въпроси, се твърди, че жалбоподателят се е признал за виновен в извършването на престъплението, за което е бил издирван и екстрадиран до Украйна. Според ЕСПЧ всеки един разговор между задържано лице, заподозряно в извършването на престъпление и полицията, следва да се счита за официален контакт и не може да бъде определян като „неофициален разпит“, както е направил апелативния съд. Видно от материалите по делото след разпита на жалбоподателя в отсъствието на адвокат той е признал извършването на много тежко престъпление. Фактът, че е повторил това признание в присъствието на адвокат, не

променя извода, че правата на защита на жалбоподателя са били непоправимо накърнени още в самото начало на производството, и че националните съдилища не са реагирали на това процесуално нарушение по подходящ начин, а именно като изключат тези признания от доказателствените материали по делото срещу жалбоподателя.

По оплакването за ограничаване на контакта с адвокат по време на съдебните заседания Съдът намира, че с оглед обстоятелствата по случая предприетите мерки за сигурност в съдебната зала не изглеждат прекомерни. Безспорно мерките са ограничавали възможностите за комуникации между жалбоподателя и неговия адвокат, но те все пак не са били лишени напълно от контакт. Жалбоподателят не е доказал, че не е можел да поиска стола на адвоката му да бъде приближен до решетката или пък че му е било отказано да проведе частен разговор с адвоката. Освен това в нито един момент жалбоподателят не е възразил пред председателя на състава за накърняване на правото си на защита. Поради това Съдът намира, че по време на съдебните заседания правата на жалбоподателя не са били ограничени неоправдано до степен да е лишен от ефективна адвокатска защита. Следователно няма нарушение на чл. 6 §§ 1 и 3 в този аспект.

Освен това, немотивираният отказ на властите да разрешат на жалбоподателя да бъде посетен от родителите си по време на процеса, продължил повече от три години, представлява нарушение на правото на личен и семеен живот по чл. 8.

Белгийските власти е следвало да изключат от доказателствата по наказателното дело показания, когато за тях съществува “реален риск” да са били събрани при условията на изтезание или нечовешко или унижително отнасяне.

Решение на Съда по делото [El Haski v. Belgium \(no. 649/08\)](#)

Съдът напомня, че допускането в наказателното производство на показания, получени в нарушение на член 3, автоматично прави производството като цяло несправедливо и нарушава чл. 6. В тази връзка Съдът се позовава на заключенията си по делото *Othman (Abu Qatada) v. the United Kingdom* (no. 8139/09). В конкретния случай свидетелски показания, събрани от власите в Мароко през 2004 г. във връзка с бомбен атентат в Казабланка, са били приобщени от белгийските власти по делото на жалбоподателя по разследване на участието му в терористична група и са били използвани за обосноваване на осъждането му в Белгия, въпреки твърденията на жалбоподателя, че те са били събрани от мароканските власти в условията на насилие.

Съдът отбелязва, че когато съдебната система на друга държава не може да гарантира независима, безпристрастна и сериозна проверка на твърдения за изтезания или нечовешко или унижително отношение, то властите следва да изключат

показанията от доказателствата по делото, ако обвиняемият успее да докаже, че е имало "реален риск" те да са получени чрез такова третиране. Въз основа на няколко доклада на ООН и неправителствени организации по това време мароканската съдебната система не е предлагала реални гаранции за независима, безпристрастна и сериозна проверка на твърдения за изтезания или нечовешко или унижително отнасяне. При тези обстоятелства е достатъчно за жалбоподателя да докаже пред националния съд, че съществува "реална опасност" показанията да са били получени чрез изтезания или нечовешко или унижително отнасяне. Следователно член 6 от Конвенцията е изисквал от белгийските съдилища в този случай да не допускат като доказателство такива показания, без първо да се сигурни, че те не са били получени при такива методи. Вместо това, в случая те са отказали изключването на показанията с мотивите, че жалбоподателят не е представил нови конкретни доказателства, за да хвърли съмнение относно начина, по който показанията са били събрани.

2. ПРАВО НА ЗАЧИТАНЕ НА ЛИЧНИЯ И СЕМЕЕН ЖИВОТ, НА ДОМА И КОРЕСПОНДЕНЦИЯТА

• ДЕЛА НА ЕСПЧ СРЕЩУ ДРУГИ ДЪРЖАВИ

Начинът, по който Швейцария е изпълнила резолюции на Съвета за сигурност на ООН за борба с тероризма, е довел до нарушаване на права, гарантирани от Конвенцията.

Решение на Голямото отделение на Съда по делото [Nada v. Switzerland \(no.10593/08\)](#)

Фактите: Жалбоподателят е гражданин на Италия и Египет и от 1970 г. живее в Campione d'Italia – италиански анклав, заобиколен отвсякъде от кантона Тичино в Швейцария, отделен от останалата част на страната от езерото Лугано.

На 15.10.1999 г., в отговор на атаките на Осам бин Ладен, ООН приема Резолюция 1267 (1999), с която на талибаните се нагалаат санкции и се създава Комисия по наблюдение на изпълнението на тези санкции. Година по-късно швейцарското правителство приело наредба, регламентираща мерките срещу талибаните („Наредбата“). С резолюция 1333 (2000) ООН разширява обхвата на санкциите и възлага на Съвета за сигурност да изготви списък с имената на лицата и организациите, свързани с Осам бин Ладен и Ал-Кайда. След като през октомври 2001 г. федералната прокуратура започнала да разследва дейността на жалбоподателя, г-н Нада, през ноември имената на жалбоподателя и на няколко свързани с него организации били добавени в списъка на ООН, а в следствие и в списъка към Наредбата. През януари 2002 г. Съветът за сигурност приема Резолюция 1390 (2002), с

която е въвел забрана за пътуване на всички, включени в списъка. Съответно била изменена и швейцарската Наредба, така че на всички лица, включени в списъка, вкл. жалбоподателя, било забранено да влизат или да преминават транзитно през Швейцария.

През ноември 2002 г. по време на посещение в Лондон жалбоподателят бил задържан и депортиран в Италия. През октомври 2003 г. Швейцария отнела на жалбоподателя разрешението за преминаване през границата. През март 2004 г. г-н Нада подал молба до швейцарската служба по имиграция (IMES) да му бъде разрешено да влиза или преминава транзитно през страната с цел лечение в Швейцария и явяване по дела в Швейцария и Италия, но молбата му била оставена без уважение като неоснователна.

През май 2005 г. прокуратурата прекратила разследването срещу жалбоподателя. Тогава жалбоподателят поискал името му да бъде заличено от списъка към Наредбата. Искането му не било уважено с мотива, че Швейцария не може да заличава имена от националния си списък, които все още не са заличени от списъка на ООН. Г-н Нада неуспешно обжалвал отказа. Съдът постановил, че съгласно устава на ООН страните членки на организацията са длъжни да изпълняват решенията на Съвета за сигурност. От външно министерство жалбоподателят бил посъветван да се обърне към Комитета по санкциите, като му било казано, че правителството ще го подкрепи, но че не може то да направи първата крачка.

През юли 2008 г. италианското правителство подало молба до Комитета по санкциите за заличаване името на

жалбоподателя от списъка. Молбата му била оставена без уважение. През август 2009 г., в съответствие с процедурата от Резолюция 1730 (2006), жалбоподателят подал молба за заличаване на името му от списъка на ООН. В крайна сметка през септември името на г-н Нада било заличено, първо от списъка на ООН, а после и от швейцарския. Въз основа на решение от март 2010 г. швейцарският парламент уведомил Съвета по сигурност на ООН, че, считано от края на 2010 г., в страната вече няма да се прилагат санкциите, предвидени в анти-терористичните резолюции.

Жалбоподателят твърди нарушения на чл. 8, чл. 3, чл. 13, чл. 5, § 1 и § 4.

Решението: По оплакването по чл. 8 Съдът напомня, че Конвенцията не гарантира право на чужденец да влезе в конкретна държава. В настоящия случай обаче дори Федералният съд е признал, че оспорваната мярка е представлявала значително ограничение на свободата на г-н Нада. Като се съгласява с това становище, Съдът отбелязва, че мярката, която не е позволявала на жалбоподателя да напуска анклав в продължение на поне шест години, вероятно го е затруднила при упражняването на правото му да поддържа контакти с хора, живеещи извън анклав. Следователно е имало намеса в правата на жалбоподателя на зачитане на личния и семейния му живот.

Целта на ограничението е била защита на националната сигурност и обществената безопасност. Що се отнася до необходимостта за налагането на мярката – Съдът е готов да отчете, че заплахата от тероризъм е била особено сериозна към момента на приемане на резолюциите. Продължаването на действието на мерките обаче трябва да е убедително обосновано. Проведеното от швейцарските и италианските власти разследване е заключило, че подозренията срещу жалбоподателя са били неоснователни. Съдът е изненадан, че до септември 2009 г. швейцарските власти не са уведомили Комитета по санкциите за изхода от разследването, приключило през май 2005 г. Една по-навременна комуникация може

би щеше да доведе до заличаване на името на жалбоподателя от списъка на ООН и след това и от този в Швейцария на поранен етап. Освен това Съдът отбелязва, че случаят има и медицински аспект, защото жалбоподателят е бил възрастен и е имал здравословни проблеми. Швейцарските власти са отказали да уважат молбите на жалбоподателя за вдигане на забраната му да пътува в Швейцария, в които се посочват и медицински причини. Във връзка с указанията, дадени на жалбоподателя да се обърне сам към ООН, Съдът отбелязва, че явно жалбоподателят не е направил опит да стигне до ООН, но и не изглежда швейцарските власти да са му предложили някаква помощ.

Доказано е, че името на жалбоподателя е включено в списъка на ООН по инициатива на САЩ, не на Швейцария. Във всеки случай не са били швейцарските власти тези, които е трябвало да се обърнат към ООН с искане да се ускори процедурата по заличаване, тъй като жалбоподателят не е нито гражданин на Швейцария, нито пребивава там. Не изглежда обаче Швейцария някога да е обмисляла да насърчи Италия да предприеме такива действия или да й предложи помощ в тази насока. Швейцарските власти единствено са предложили на жалбоподателя да се свърже с постоянната мисия на Италия в ООН.

В заключение, Съдът намира, че швейцарските власти не са отчетели в дотатъчна степен фактите по случая, особено географското положение на анклав, продължителността на наложените мерки и националността на жалбоподателя, неговата възраст и здравословно състояние. Тъй като Швейцария решава как да приложи резолюциите на Съвета по сигурност в своето законодателство, е било възможно ограниченията, наложени на жалбоподателя, да са не дотам сурови. Съдът отбелязва, че Швейцария не може просто да се позове на задължителния характер на резолюциите на Съвета, но е трябвало и да предприеме всички възможни мерки, за да адаптира ограничителния режим към конкретното положение на жалбоподателя. Тъй като Швейцария не е хармонизирала международните си

задължения, които явно са противоречиви, Съдът намира, че е имало нарушение на чл. 8. Тъй като жалбоподателят не е разполагал с ефективно правно средство за защита, доколкото федералният съд е постановил, че не е в неговите правомощия да вдигне санкциите, Съдът е намерил нарушение и на чл. 13 във връзка с чл. 8.

По оплакването по чл. 5 (противозаконно лишаване от свобода) Съдът намира, че жалбоподателят всъщност не е бил лишен от свобода - той е можел да се движи свободно в рамките на метоживеенето, което сам свободно си е бил избрал, не е бил следен от швейцарските власти и не е бил длъжен да се явява в полицията през определени интервали от време, не е било ограничено и правото му да приема посетители. На последно място, ограничителният режим е позволявал изключения, но жалбоподателят не се е възползвал от двата пъти, когато му е било дадено разрешение да влезе в страната.

Италианският закон не съдържа подходящ баланс между интересите на майка, изоставила детето си при раждането при условие, че нейната самоличност няма да бъде разкривана, от една страна, и на детето да узнае информация за произхода си, от друга.

Решение на Съда по делото [Godelli v. Italy \(no. 33783/09\)](#)

Делото касае балансирането между поверителността на информацията за раждане на дете, което майката е родила и оставила за осиновяване при условие, че нейната самоличност няма да бъде разкривана, от една страна, и невъзможността на детето да получи информация за произхода си, от друга. Жалбоподателката, която е дете, оставено при раждането от майка, избрала да не се разкрива самоличността ѝ, правила безуспешни опити да узнае нещо за корените си, като твърди, че липсата на информация за нейния произход ѝ е нанесла тежка травма. Законодателството на Италия не позволява, в случаите, когато майката е избрала да остави детето си, без да се разкрива самоличността ѝ, детето да поиска впоследствие информация за произхода си – или такава, която не идентифицира майката, или пък идентифицирането на майката с нейно последващо съгласие. ЕСПЧ подчертава, че италианската правна система, за разлика от френската, обсъждана по делото *Odievre*, не съдържа механизми за балансиране между двата конкуриращи се интереса. Италианският закон дава пълен превес на правата на майката, за сметка на интереса на детето, като не позволява дори при съгласието на майката впоследствие да се разкрие самоличността ѝ (за разлика от френския закон). Това дава основание на Съда да заключи, че в случая правото на личен живот на жалбоподателката по чл. 8 от Конвенцията е било нарушено.

3. СВОБОДА НА ИЗРАЗЯВАНЕ, НА СЪВЕЩТА И РЕЛИГИЯТА, НА СЪБРАНИЯТА И НА СДРУЖАВАНЕ

• ДЕЛА НА ЕСПЧ СРЕЩУ ДРУГИ ДЪРЖАВИ

Реакцията на министър на вътрешните работи в отговор на проведен от полицейска синдикална организация митинг, на който се е призовавало към правителствена оставка, е била премерена и макар да може да е имала смразяващ ефект, е била в отговор на „належаща обществена нужда“.

Решения на Съда по делото [Trade Union of The Police in The Slovak Republic and others v. Slovakia \(no.11828/08\)](#)

Фактите: Първият жалбоподател е синдикална организация на полицейските служители, а вторият, третият и четвъртият са съответно бившият президент и вицепрезидент на синдиката и един негов член.

През октомври 2005 г. синдикатът организира обществен митинг на един от главните площади в Братислава в протест срещу предлагани законодателни изменения, засягащи социалните придобивки на полицаите. По време на митинга участниците спонтанно скандирали за оставка на правителството и се появил лозунг: „Ако държавата не плаща на полицаите, мафията ще направи това с удоволствие“. В последствие министърът на вътрешните работи критикувал митинга и организаторите му и освободил втория жалбоподател от поста му на директор на полицията. По заповед на министъра третият жалбоподател също бил освободен от поста му. Пред медиите министърът заявил, че ще уволни всеки, който действа в нарушение на Етичния кодекс на полицията, че на представителите на

синдиката вече не може да се вярва и че той не е длъжен да преговаря с тях. Жалбоподателите подали жалба до Конституционния съд, в която твърдели, че с изявленията си министърът би разубедил членовете на полицията, под страх от санкция, да упражняват правата си на изразяване, събрание и сдружаване. През 2007 г. КС оставил жалбата без уважение, като намерил, че изявленията на министъра са били част от диалога между двете страни и не представляват нарушаване на въпросните свободи.

Решението: ЕСПЧ намира, че водещо в случая е оплакването по чл. 11, като го разглежда в светлината на чл. 10. Съдът приема, че жалбоподателите са били сплашени от изявленията на министъра, които биха могли да имат смразяващ ефект и могат да ги обезкуражат при упражняването на дейността на синдиката, включително при организирането или участието в други подобни митинги. Следователно е имало намеса в свободата им на сдружаване.

При преценката дали намесата е била „необходима в едно демократично общество“ Съдът отчита, че по закон полицаите са длъжни, когато изразяват публично своите убеждения, да действат безпристрастно и съдържано с цел да поддържат общественото доверие. Като отчита тяхната първостепенна роля на гарант на вътрешния ред и сигурност, събразявайки ролята им в борбата с престъпността, задълженията и отговорностите, присъщи на полицията и ролята на полицейските служители, Съдът намира, че разглежданата намеса е имала за цел да гарантира, че полицейските служители ще изразяват непредубедено мнението си. Съдът отбелязва, че изказването на министъра е направено в отговор на и е било изключително насочено

срещу призивите за оставка на правителството и срещу лозунга, намекващ, че съществува опасност полицията да бъде въвлечена в дейността на мафията. Министърът е намерил, че тяхното поведение е в нарушение на задължението на полицейските служители да се изказват съдържано и непредубедено и изказването му е било директна реакция на идеите и мненията, изразени по време на митинга. Като се отчете, че министърът е отговорен за функционирането на цялото министерство, включително на полицаите, министърът е бил длъжен да изрази своето мнение за ситуацията. Нещо повече, няма данни по някакъв начин да е било накърнено правото на жалбоподателите да бъдат изслушвани или да продължават да изпълняват дейностите на синдиката. Накратко, Съдът приема, че намесата е кореспондираща на „належаща обществена нужда“ и че причините за намесата са били „относими и достатъчни“.

Производство за прекратяване на учителски съюз, иницирано от турските власти, заради това, че в устава на съюза била добавена цел да защитава правото на всеки да получава обучение "на майчиния си език", е в противоречие със свободата на изразяването и на сдружаването.

Решение на Съда по делото [Eğitim Ve Bilim Emekçileri Sendikası v. Turkey \(no. 20641/05\)](#)

Делото се отнася до производство за прекратяване на учителски съюз заради това, че в устава му била добавена цел да защитава правото на всеки да получава обучение "на майчиния си език". Съюзът бил принуден от властите да изтрие от устава си думите „да получава обучение на майчиния си език“, за да избегне прекратяването си. ЕСПЧ намира нарушение на чл. 10 и 11 от Конвенцията, като отбелязва, че уставът не е съдържал изрази, насърчаващи използването на насилие или въоръжена съпротива, нито е подбуждал към насилие чрез насаждане на омраза срещу определени хора. Съдът

напомня, че правилното функциониране на демокрацията изисква различни формации да могат да участват в обществения дебат, за да се помогне на намирането на решения на въпроси от общ политически или обществен интерес. Самото присъствие на текст в устава на учителския съюз за получаване на преподаване на майчин език по никакъв начин не застрашава националната сигурност или обществения ред на страната.

• ДЕЛА НА СЕС

Член 2, буква в) от Директива 2004/83 на Съвета от 29 април 2004 година относно минималните стандарти за признаването и правното положение на гражданите на трети страни или лицата без гражданство като бежанци или като лица, които по други причини се нуждаят от международна закрила, както и относно съдържанието на предоставената закрила, трябва да се тълкува в смисъл, че опасението на молителя от преследване е основателно, след като предвид личното му положение компетентните органи приемат, че е обосновано да се счита, че след завръщането си в страната на произход то ще извършва религиозни действия, които го излагат на реален риск от преследване. При оценката на молбата за получаване на статут на бежанец на лично основание посочените органи не следва да очакват от молителя да се откаже от своите религиозни действия.

Решение на СЕС по съединени дела [C 71/11](#) и [C 99/11](#)

Фактите: Y и Z влезли в Германия, където търсели убежище и защита съответно през януари 2004 г. и август 2003 г. като бежанци от Пакистан. В молбите си за защита посочвали, че принадлежността им към мюсюлманската общност „Ахмадия“, която е ислямско реформаторско движение, ги е принудила да напуснат страната си на

произход. Y твърдял, че в неговото село група лица неколккратно са му нанасяли побой и са го замеряли с камъни на мястото за молитва. Тези лица го заплашили със смърт и се оплакали от него в полицията поради това, че обиждал пророка Мохамед. Z посочил, че е бил малтретиран и лишен от свобода заради религиозните си убеждения. Член 298С от пакистанския наказателен кодекс предвижда, че принадлежащите към религиозната общност „Ахмадия“ се наказват с лишаване от свобода до три години или с глоба, а член 295С предвижда, че който оскърбява името на пророка Мохамед, се наказва със смърт или доживотен затвор и глоба.

С решения от 4 май и 8 юли 2004 г. Федералната служба за миграцията и бежанците в Германия (ФСМБ) отхвърлила молбите на Y и Z за убежище като неоснователни и установила, че не са налице условията за получаване на статут на бежанец. ФСМБ установила също, че няма никаква пречка съгласно приложимия национален закон за експулсиране на Y и Z в Пакистан и че те подлежат на такова. Y и Z обжалвали решенията на ФСМБ.

Решението: СЕС напомня, че съгласно член 2, буква в) от Директива 2004/83/ЕО на Съвета, „бежанец“ е гражданин на трета страна, който се намира извън страната, на която е гражданин, „поради основателните си опасения от преследване“ по причина на своята раса, вероизповедание, националност, политическите си възгледи или принадлежността си към определена социална група и който не може или „поради тези опасения“ не желае да се обърне за „закрила“ към тази страна. Член 9, параграф 1, буква а) от Директивата, уточнява, че съответните деяния, в които се изразява преследването, трябва да бъдат „достатъчно сериозни“ по своето естество или по повтаряемия си характер, за да представляват „тежко нарушение на основните права на човека“, и по-конкретно на абсолютните права, за които няма никаква възможност за дерогация по силата на член 15, параграф 2 от ЕКПЧ.

Свободата на религията е една от основите на демократичното общество и е основно право на човека. Правото на свобода на религията, закрепено в член 10, параграф 1 от Хартата, отговаря на правото, гарантирано с член 9 от ЕКПЧ. Не всяко посегателство над правото на свобода на религията обаче представлява акт на преследване, който би задължил компетентните органи да предоставят статут на бежанец на лицето, изложено на въпросното посегателство. Необходимо е наличието на „тежко нарушение“ на споменатата свобода, засягащо значително съответното лице. Деянията, които могат да съставляват „тежко нарушение“ по смисъла на член 9, параграф 1, буква а) от Директивата, включват сериозни деяния, които накърняват свободата на молителя не само да практикува своята вяра в частното си обкръжение, но и да се ползва от свързани с нея публични прояви.

Деянията, които поради присъщата им сериозност и тежестта на последиците от тях, могат да се считат за преследване, се преценят не в зависимост от съответния елемент от свободата на религия, който е накърнен, а в зависимост от естеството на репресията, упражнявана върху заинтересуваното лице и в зависимост от нейните последици. Нарушението на правото на свобода на религията, включително и забраната за участие в публични богослужения, може да съставлява преследване по смисъла на Директивата, когато поради упражняването на тази свобода в страната си на произход търсещият убежище поема реален риск, поспециално от преследване или от подлагане на нечовешко или унизително третиране или наказание.

Относително при преценката на нивото на риска е също така и субективното обстоятелство, че спазването на определена публична религиозна практика, която е предмет на оспорените ограничения, е особено важно за заинтересуваното лице за целите на съхраняване на неговата религиозна идентичност. Обстоятелството, че лицето би могло да избегне риска от преследване, като се откаже от някои религиозни действия, по принцип е

ирелевантно за преценката дали са налице
основанията да му бъде предоставен статут

на бежанец.

4. ПРАВО НА СОБСТВЕНОСТ

• ДЕЛА НА ЕСПЧ СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ

Съдът намира нарушение на правото на собственост във връзка със непропорционално забавяне на реституционния процес на земеделски земи.

Решение на Съда по делото [Petkova and others v. Bulgaria \(nos. 19130/04, 17694/05 and 27777/06\)](#)

Съдът разглежда три жалби, по които с влизане в сила на реституционното законодателство през 1991-1992 г. жалбоподателите са предприели действия за възстановяване на наследствени земи по реда на Закона за собствеността и ползването на земеделските земи и по отношение на тях съответните компетентни поземлени комисии са признали правото им на реституция, но поради различни процедурни забавяния към датата на последната им кореспонденция със Съда през 2011 г. реституционният процес все още не е приключил.

ЕСПЧ установява нарушение на правото на собственост, защитавано от чл. 1 на Протокол 1 на Конвенцията, като намира, че намесата в правата на жалбоподателите не е пропорционална на преследваните цели. Съдът напомня, че с постановяване на решенията на поземлените комисии жалбоподателите са имали легитимно очакване за възстановяване на земя чрез

изготвяне на план за земеразделяне или обезщетяване и следователно е налице „притежание” по смисъла на разпоредбата на чл. 1 на Първи протокол на Конвенцията. Съдът се позовава в този смисъл на практиката си по аналогични дела срещу България - *Naydenov v. Bulgaria*, no. 17353/03; *Lyubomir Popov v. Bulgaria*, no. 69855/01; *Vasilev and Doycheva v. Bulgaria*, no. 14966/04. Съдът подчертава, че разглежданите случаи представляват повтарящи се нарушения и той вече е посочвал, че българските власти следва да предвидят срокове за приемане и изпълнение на административни решения с оглед приключване на реституцията на земеделски земи (вж. § 69 на *Vasilev and Doycheva v. Bulgaria*, no. 14966/04). Съдът се позовава на цитираната практика и приема, че неприключване на реституцията за продължителни периоди между 13 и 17 години представлява намеса в правото на собственост, за която са отговорни властите. Според Съда макар че може да се приеме, че намесата преследва легитимни цели от обществен интерес, то забавяне с такава продължителност не е било необходимо и следователно намесата е непропорционална в нарушение на изискванията на чл. 1 от Протокол 1 на Конвенцията.

ЕСПЧ присъжда на жалбоподателите обезщетения в размер съответно на 3000 евро и 3500 евро, както и по 1000 и съответно 65 евро за разноски.

5. ДРУГИ ПРАВА

- ДЕЛА НА СЕС

Държавата членка, сезирана с молба за убежище, е длъжна да предостави предвидените в Директива 2003/9 минимални условия на приемане на търсещите убежище, дори спрямо такива, за които реши съгласно Регламент № 343/2003 да отправи искане към друга държава членка да поеме отговорността за тях или да ги приеме обратно в качеството ѝ на държава членка, компетентна за разглеждането на молбата за убежище. Тези задължения се погасяват при действителното прехвърляне на лицето от молещата държава членка и тя е тази която понася финансовата тежест за предоставянето на минималните условия.

Решение на СЕС по дело [C-179/11](#)

Фактите: На 26 януари 2010 г. групата за информация и подкрепа на имигрантите (GISTI) и още едно лице сезирали френския Държавен съвет с жалба за отмяна на циркулярно писмо от 3 ноември 2009 г., което според тях противоречи на целите на Директива 2003/9/ЕО на Съвета от 27 януари 2003 г. за определяне на минимални стандарти относно приемането на лица, търсещи убежище. Според тях то не допускало предоставянето на временна помощ на търсещите убежище лица, когато съгласно Регламент № 343/2003 Френската република отправя искане до друга държава членка, за която счита, че е компетентна да разгледа молбата на заинтересованите лица да поеме отговорността за тях или да ги приеме обратно.

Решението: СЕС отбелязва, че приложното поле на Директива 2003/9 е определено в член 3 от нея, съгласно който тя се прилага по отношение на всички граждани на трети страни и лица без гражданство, които подават молба за убежище (каквато е всяка молба за международна закрила, освен ако лицето не е поискало изрично друга форма на закрила – член 2, б. б) от Директива 2003/9) на границата или на територията на една държава членка, докато имат разрешение да пребивават на територията в качеството на лица, които търсят убежище. Периодът, през който на молителите трябва да се предоставят материалните условия на приемане, включващи жилище, храна и облекло, както и помощ за дневни разходи, предвидени от Директива 2003/9 започва да тече, когато търсещите убежище подадат молбата за убежище. В Директива 2003/9 не се съдържа разпоредба, която да създава впечатление, че молбата за убежище ще се смята за подадена, само ако е представена пред компетентните да я разгледат органи.

Разпоредбите на Директива 2003/9 трябва да се тълкуват в съответствие със съображение 5 от нея, съгласно което тя цели да гарантира пълното зачитане на човешкото достойнство. Следователно минималните стандарти се прилагат не само по отношение на търсещите убежище лица, които се намират на територията на компетентната държава членка, в очакване на решението ѝ по молбите им за убежище, но и спрямо търсещите убежище лица, които очакват определянето на държавата членка, компетентна за разглеждането на тези молби.

Временният престой на търсещото убежище лице на територията на молещата държава членка може да продължи за много дълъг период, а в някои случаи лицето може изобщо да не бъде прехвърлено в

замолената държава членка, а да остане в държавата членка, в която е подало молбата си за убежище. Поради това задължението за предоставяне на минималните условия на приемане продължава до действителното прехвърляне на търсещото убежище лице в компетентната държава. Директива 2003/9 не допуска търсещото убежище лице да бъде лишено, дори временно, от защитата, предоставена му с минималните стандарти, освен в случаите, изброени в член 16 от Директива 2003/9, ако не спазва установения от съответната държава членка режим на приемане.

Финансовата тежест, свързана с изискванията, произтичащи от необходимостта за спазване на правото на Съюза, се носи от държавата членка, която е длъжна да осигури предвидените в Директива 2003/9 минимални условия на

приемане, освен ако правната уредба на Съюза предвижда друго.

С Решение № 573/2007 като част от Общата програма „Солидарност и управление на миграционните потоци“, е създаден Европейският фонд за бежанци. Чрез него се цели справедливо разпределение на отговорностите между държавите членки по отношение на финансовата тежест, породена от осъществяването на общите политики в областта на убежището и имиграцията, особено при значителни миграционни потоци. Решението, с което е създаден фонда, предвижда, че може да се предостави финансова помощ на държавите членки и по отношение на условията на приемане и процедурите по предоставяне на убежище.

Фондация „Български адвокати за правата на човека“

Гр. София 1000
Ул. „Гурко“ № 49, вх. А, ет. 3
Тел.: 02/980 39 67
Тел./Факс: 02/980 66 33

e-mail: hrlawyer@blhr.org

www.blhr.org

Редактор на броя Полина Русинова. За изготвянето допринесоха адв. София Разбойникова, адв. Диляна Гитева и Милена Ванкова. Е-mail за връзка:
hrlawyer@blhr.org

© Всички права запазени

Публикуваният текст не обвързва Европейския съд по правата на човека, Съвета на Европа или Съда на Европейския съюз.

Настоящата публикация е осъществена с подкрепата на Институт „Отворено общество“ – София. Изложените в нея мнения и позиции принадлежат единствено на авторите на този материал. Те по никакъв начин не могат да се приемат за израз на мнения и позиции на Институт "Отворено общество" – София.

